

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2008: Θεσσαλονίκη

Ἡ Académie Internationale des Sciences Religieuses με ἔδρα τὶς Βρυξέλλες διοργάνωσε στὴ Θεσσαλονίκη στὶς 22-27 τοῦ μήνα διεθνὲς συνέδριο με θέμα «Εὐχαριστιακὴ Ἐκκλησιολογία». Στὴ συνάντηση αὐτὴ ἐπιχειρήθηκε νὰ ἐξετασθεῖ τὸ μυστήριο τῆς Εὐχαριστίας ἀπὸ ποικίλες ὄψεις μέσα στὸ πλαίσιο τῶν ἐπιμέρους χριστιανικῶν παραδόσεων. Ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «Ἡ εὐχαριστιακὴ Ἐκκλησιολογία στὴν ὀρθόδοξη παράδοση», ἐνῶ ὁ καθηγητὴς Hervé Legrand εἶχε ὡς θέμα «Ἡ εὐχαριστιακὴ Ἐκκλησιολογία στὸν διάλογο μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ρωμαιοκαθολικῶν». Τὸ συνέδριο ἀπασχόλησαν ἐπίσης εἰδικότερα θέματα ὅπως «Οἱ πρῶτες ἀπόπειρες εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας στὴ Ρωσία τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰ.» (Hyacinthe Destivelle), «Εὐχαριστιακὴ ἐκκλησιολογία καὶ μοναστικὴ πνευματικότητα» (Σταῦρος Γιαγκάζογλου), «Ἡ Εὐχαριστία στοὺς συνοπτικούς εὐαγγελιστές» (Jean-Marie Van Cangh) κ.λπ. Τὸ συνέδριο ὁλοκληρώθηκε με τὴν ἐκλογή νέων μελῶν τῆς Διεθνoῦς Ἀκαδημίας μεταξὺ τῶν ὁποίων, ὁ καθ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Γεώργιος Μαρτζέλος, ὁ Σύμβουλος τοῦ

Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου Σταῦρος Γιαγκάζογλου, ὁ Δρ. Γεώργιος Σκαλιστᾶς, ὁ Gilles Routier ὁ Hyacinthe Destivelle κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008: Bose, Ἰταλία

Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ μονὴ τοῦ Bose στὴν Β. Ἰταλία ἀπὸ 18 ἕως 21 Σεπτεμβρίου, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, διοργάνωσε τὴν 16η Διεθνή Οἰκουμενικὴ Συνδιάσκεψη ὀρθόδοξης πνευματικότητας με θέμα «Ἡ πνευματικὴ πατρότητα στὴν Ὄρθόδοξη Παράδοση». Οἱ ξεχωριστὲς μέχρι τώρα διασκέψεις τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ ρωσικοῦ τμήματος αὐτῆς τῆς συνδιάσκεψης γιὰ πρώτη φορὰ ἐνοποιήθηκαν κάτω ἀπὸ ἓνα κοινὸ θέμα. Οἱ εἰσηγήσεις τοῦ συνεδρίου γιὰ τὴν πνευματικὴ πατρότητα κάλυψαν ἓνα εὐρὸν φάσμα ἀπὸ τὴν ἀρχαία μοναστικὴ παράδοση μέχρι τὴν σύγχρονη ἐποχὴ καὶ διαμέσου ποικίλων τοπικῶν παραδόσεων ἀπὸ τὴν ἀρχαία παράδοση τῆς ἐρήμου, τὴν ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ μοναστικὴ παράδοση, τὴν ρωσικὴ παράδοση ὡς τὴν μαρτυρία τῆς πνευματικῆς πατρότητας καὶ μητρότητας στὴ σύγχρονη ἐποχὴ. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ὁ ἐπίσκοπος Σινώπης Ἀθηνάγορας μίλησε γιὰ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη

Σπλυβρίας Αϊμιλιανό (1916-2008), ὁ καθηγητὴς Γεώργιος Μαρτζέλος γιὰ τὸν Βασίλειο Καισαρείας ὡς ὑπόδειγμα πνευματικῆς πατρότητος, ἡ ἡγουμένη τοῦ Grodno ἀδελφὴ Γαντίλα Gluchona γιὰ τὴν πνευματικὴ μπρόττητα στὸ σύγχρονο ρωσικὸ μοναχισμό, ὁ Σταῦρος Παγκάζογλου γιὰ τὴν διάκριση στοὺς πατέρες τῆς ἐρήμου, ὁ Michel Van Parys γιὰ τὴν πνευματικὴ πατρότητα στὴ δυτικὴ μοναχικὴ παράδοση, ὁ Olivier Delouis γιὰ τὸν ἡγούμενο στὴ σπουδτικὴ παράδοση ὁ Gelian Prochorov γιὰ τὴ σχέση πνευματικοῦ – ὑποτακτικοῦ στὸν ἅγ. Νεῖλο τῆς Σύρας, ὁ Antoine Arjakovsky γιὰ τὴν πνευματικὴ πατρότητα στὸν κόσμο κ.ἄ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2008: Παρίσι

Στὶς 4 Ὀκτωβρίου τὸ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge, μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση πενήντα χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Βλαδίμηρου Λόσκυ (1903-1958), διοργάνωσε στὸ Παρίσι ἡμερίδα μὲ τίτλο: *Ἡ κληρονομιά τοῦ θεολογικοῦ ἔργου τοῦ Vl. Lossky*. Στὸ πλαίσιο τῶν ἐργασιῶν τῆς συνάντησης ἐξετάσθηκαν ἀπὸ εἰδικούς ὁμιλητές, κυρίως διδάσκοντες στὸ Ἰνστιτούτο (Μ. Σταύρου, Jean-François Colosimo κ.ἄ.) διάφορες πτυχὲς τοῦ ἔργου του, ὅπως μεταξὺ ἄλλων, ἡ ἐρμηνευτικὴ προσέγγιση τοῦ Λόσκυ στὸ ἔργο τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτη καὶ τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ, οἱ ὅψεις τῆς Ἐκκλησιολογίας του, μεθοδολογικὰ ζητήματα, τὸ ζήτημα τῆς «διπλῆς Οἰκονομίας», ἡ θέσις τῆς Παναγίας στὴ θεολογικὴ του σκέψη κ.ἄ.

Στὶς 11 Ὀκτωβρίου στὸ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge στὸ

Παρίσι διοργανώθηκε ἡ 8η συνάντηση τῆς Association Orthodoxe d' Études Bio-Éthiques μὲ θέμα: «Γάμος καὶ σεξουαλικότητα». Σκοπὸς τῆς ἡμερίδας ἦταν νὰ ὑπογραμμιστεῖ ὁ φυσικὸς χαρακτήρας τῆς σεξουαλικότητας ἐντὸς ἐνὸς γάμου ὡς ἐνσάρκωσης τοῦ μυστηρίου τῆς ἀγάπης. Ὁ π. Marc Antoine Costa de Beauregard παρουσίασε τὴ βιβλικὴ ἀντίληψη τοῦ ζευγαριοῦ ὡς «εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας» (Ἐφ. 5, 32). Ὁ Bertrand Vergely μίλησε γιὰ τὶς σχέσεις σεξουαλικότητας καὶ ἁμαρτίας, ἐνῶ ὁ Marc Andronikof καὶ ὁ Thomas Eftymiou ὑπογράμμισαν τὴν ἐπιρροή τῆς οἰκονομίας στὴν ἐξέλιξη τῶν σεξουαλικῶν ἐλευθεριῶν.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2008 Bose, Ἰταλία

Τὸ St Andrew's Biblical Theological Institute μὲ ἔδρα τὴ Μόσχα διοργάνωσε στὶς 23-26 τοῦ μήνα στὸ μοναστήρι τοῦ Bose στὴν Β. Ἰταλία διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα: «Σομπορνόστ, Συνοδικότητα, Κοινωνία: Ἀπὸ τὸν Χοριακὸφ στὸν Ζηζιούλα». Ἡ θεματολογία τοῦ συνεδρίου εἶχε κατ' ἐξοχὴν ἐκκλησιολογικὸ προσανατολισμό. Τὴν πρώτη μέρα κυριάρχησαν θέματα διαχριστιανικοῦ ἐκκλησιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπως «ἡ ἐκκλησιολογία τῆς κοινωνίας κατὰ τὴν καὶ μετὰ τὴν Β' Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ», «Ἐξελίξεις στὴν Ἐκκλησιολογία μετὰ τὴν Ραβέννα», «Ἡ Ἐκκλησία ὡς εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος ἢ/ καὶ τῶν ἐσχάτων στὸν Ἰωάννη Ζηζιούλα» κ.ἄ., ἐνῶ τὴ δεύτερη μέρα στὸ ἐπίκεντρο βρέθηκε ἡ συζήτηση γύρω ἀπὸ τὴν παλαιότερη καὶ σύγχρονη κατανόηση τῆς sobornost στὴ ρωσικὴ θεολογία, καθὼς καὶ ἐπιμέρους ἐκκλησιολογικὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴ ρωσικὴ πραγματικότητα.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2008: Παρίσι

Στις 18 του μήνα στο Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge στο Παρίσι πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπίσια σύσκεψη τῆς ὁργάνωσης «Διάλογος ἀνάμεσα σὲ Ὁρθόδοξους Χριστιανούς καὶ Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς». Ὁ Philippe Sukiasyan, ὁ π. Yacoub Aydin καὶ ὁ Selim Kyriakos παρουσίασαν τὴν σημερινὴ κατάσταση τῶν Ὁρθόδοξων Συρίων καὶ Ἀρμενίων τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Στις 24-25 του μήνα στο Παρίσι διοργανώθηκε συνάντηση τοῦ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge σὲ συνεργασία μὲ τὸ Institut protestante de théologie μὲ θέμα: «Ἀνατολή-Δύση, κρίση ἢ διάλογος;» Στὸ συνέδριο αὐτὸ ἔγινε συζήτηση πάνω σὲ διαφορετικὲς ὀψεις τῆς «ἀνατολικῆς» καὶ «δυτικῆς» θεολογίας ἀπὸ εἰδικούς καθηγητὲς τῶν δύο σχολῶν.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008: Ἀθήνα

Στὴν 1η του μήνα τὸ Ἑλληνικὸ Τμήμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Φόρουμ Εὐρωπαίων Χριστιανῶν Γυναικῶν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλικὴ Ἐταιρεία διοργάνωσαν στὴν Ἀθήνα Ἡμερίδα μὲ θέμα: «Ἁγία Γραφή καὶ σύγχρονες ἐρμηνευτικὲς προσεγγίσεις». Βιβλικοὶ θεολόγοι (Μ. Κωνσταντίνου, Ε. Κασσελούρη-Χατζηβασιλειάδη), ἀλλὰ καὶ ἱερωμένοι ἀπὸ διάφορες χριστιανικὲς Ἐκκλησίες (π. Μ. Φώσκολος, αἰδ. Μ. Μελετιάδης κ.ἄ.) ἐπιχείρησαν νὰ δώσουν τὸ περίγραμμα τῆς σύγχρονης ἐρμηνευτικῆς ἐπεξεργασίας τῶν βιβλικῶν κειμένων (π.χ. σύγχρονη φεμινιστικὴ ἐρμηνευτικὴ κ.λπ.).

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008: Ἀθήνα

Τὸ Νορβηγικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν φι-

λοξένησε ἀπὸ τὶς 11 ἕως τὶς 13 Δεκεμβρίου 2008 διεθνὲς θεολογικὸ καὶ φιλοσοφικὸ συνέδριο μὲ τίτλο «Ὁ Νεοπλατωνισμὸς καὶ ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς». Στὸ συνέδριο διαβάστηκαν περὶ τὶς δεκαπέντε ἀνακοινώσεις ποὺ κάλυψαν διάφορες πλευρὰς τοῦ θέματος (σχέση Θεοῦ καὶ δημιουργίας, ἀνθρωπολογία, ἔσχατολογία, γνωσιολογία κ.λπ.). Οἱ ὁμιλίαι συμπεριελάμβαναν φιλοσόφους, θεολόγους καὶ ἱστορικοὺς ἀπὸ τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερικὴ μὲ εἰδίκευση στὸν Ἅγιο Μάξιμο ἢ τὸ Νεοπλατωνισμὸ. Στόχος τοῦ συνεδρίου ἦταν, μεταξὺ ἄλλων, ὁ διάλογος καὶ ἡ συνεργασία ἐρευνητῶν ἀπὸ διαφορετικὲς ἐπιστῆμες μὲ συναφὴ θεματολογία. Ἰδιαίτερα σημαντικὴ ἦταν ἡ συμβολὴ Ὁρθόδοξων Θεολόγων, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ συντονιστὲς τοῦ συνεδρίου Καθ. Πάνος Δήμας καὶ Δρ. Παναγιώτα Βασιλοπούλου, ὁ π. Andrew Louth, ὁ π. Μελχισεδέκ Torronen, ὁ Τ. Tollefsen, ὁ π. Δημήτριος Μπαθρέλλος, καὶ ὁ V. Cvetkovic. Οἱ λοιποὶ εισηγητὲς ἦταν οἱ E. Emilsson, S. Clark, J. Dillon, G. Clark, S. Gersh, P. Mueller-Jourdan, P. Annala, καὶ A. Ojell. Οἱ διοργανωτὲς τοῦ συνεδρίου θὰ ἐπιμεληθοῦν καὶ τὴν ἔκδοση τῶν πρακτικῶν του.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2008: Παρίσι

Στις 11-14 Δεκεμβρίου τὸ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge, μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση εἰκοσιπέντε χρόνων ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἀλ. Σμέμαν (1921-1983), διοργάνωσε στὸ Παρίσι διεθνὲς συνέδριο μὲ τίτλο: *Ἡ κληρονομιά τοῦ π. Ἀλ. Σμέμαν*. Οἱ ἐργασίες τοῦ συνεδρίου χωρίστηκαν σὲ πέντε θεματικὲς ἐνότητες μελέτης τοῦ ἔργου του. Ἡ

α' ένότητα ἀφοροῦσε στὸ ζήτημα «Λογοτεχνία καὶ Χριστιανισμός», ἡ β' εἶχε τίτλο «Ἐκκλησία καὶ Κόσμος», ἡ ἐπόμενη «Λειτουργικὴ θεολογία». Ἡ δ' ένότητα ἀσχολήθηκε μὲ τὴν «Ἐκκλησιολογία» καὶ ἡ τελευταία μὲ τὴν «Ποιμαντικὴ πρακτικὴ». Σὲ κάθε ἐπιμέρους ένότητα εἰδικοὶ ἐρευνητὲς τοῦ Σμέμαν (π. Γεώργιος Μπασσιούδης-Γερμανία) καὶ ὄχι μόνο ἀνέπτυξαν διάφορες πτυχὲς τοῦ πολυπλευροῦ ἔργου του, ὅπως ὁ Jean Gueit «Οἱ πηγὲς τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ π. Ἰ. Σμέμαν», ὁ Ἀθ. Παπαθανασίου «Ἡ Ἐκκλησία σὲ ἱεραποστολὴ ἢ ἡ Ἐκκλησία ὡς ἱεραποστολή, ἡ προσφορὰ τοῦ π. Ἰ. Σμέμαν στὴν τοποθέτηση τῆς ἱεραποστολῆς στὴν καρδιά τῆς Ἐκκλησιολογίας», ὁ π. David Bresciani s.j. «Ἡ πρόσληψη τῆς Λειτουργικῆς Θεολογίας τοῦ π. Ἰ. Σμέμαν ἀπὸ τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία», κ.ἄ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2009: Νέα Ὑόρκη

Στις 29-31 Ἰανουαρίου διοργανώθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη ἀπὸ τὸ St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary στὴς Η.Π.Α. διεθνὲς λειτουργικὸ συνέδριο μὲ ἐπίκεντρο τὸ πρόσωπο τοῦ π. Ἰ. Σμέμαν καὶ τίτλο: «Τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Λειτουργικῆς Θεολογίας. Τιμῶντας τὴν κληρονομία τοῦ π. Ἰ. Σμέμαν». Οἱ εἰσηγήσεις τοῦ συνεδρίου εἶχαν λειτουργικὸ προσανατολισμό, προσπαθώντας νὰ διατυπώσουν ἕναν ἐπίκαιρο προβληματισμὸ γιὰ τὸ status ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς λειτουργικῆς θεολογίας, πὺ ἀποτελεῖ τὴν «πνευματικὴ-θεολογικὴ» παρακαταθήκη, τοῦ π. Ἰ. Σμέμαν. Ἔτσι παρουσιάστηκαν ἐπιμέρους ὄψεις τῆς λειτουργικῆς θεολογίας του (π.χ. «Σμέμαν καὶ Μοναχισμός» κ.ἄ.),

καὶ δόθηκε ἰδιαίτερο βάρους στὸν προσδιορισμὸ τῆς ἐνδεχόμενης ἐπίδρασῆς τῆς στὴ νεώτερη θεολογικὴ σκέψη (ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ ὁμιλία τοῦ π. Στέφανου Ἰ. Ἀλεξόπουλου γιὰ τὸ ἂν ὑπάρχει ἐπίδραση τοῦ ἔργου τοῦ Σμέμαν στὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ θεολογία, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἰ. Ἀμερικὴ κ.λπ.). Δεσπόζουσα θέση στὸ συμπόσιο κατεῖχε ἡ ἑναρκτήρια ὁμιλία τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ καὶ περιόφημου λειτουργιολόγου R. Taft, ὁ ὁποῖος μίλησε γιὰ «Τὸ λειτουργικὸ ἔγχειρημα, εἴκοσι πέντε χρόνια μετὰ τὸν π. Ἰ. Σμέμαν (1921-1983): Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ κληρονομία του».

ΜΑΡΤΙΟΣ 2009: Σάλτςμπουργκ, Αὐστρία
Στις 16 καὶ 18 Μαρτίου ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Σάλτςμπουργκ σὲ συνεργασία μὲ τὸ κέντρο Pro Oriente στὴν Αὐστρία πραγματοποίησε σειρὰ διαλέξεων μὲ θέμα τὴν «Ἰερωσύνη τῶν γυναικῶν στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία». Στὴ διάλεξη πὺ ἔλαβε χώρα στὴς 18 τοῦ μήνα μίλησε ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία», κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2009: Θεσσαλονίκη

Στις 20 τοῦ μήνα τὸ τμήμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. διοργάνωσε ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μὲ θέμα «Τὸ ἱστορικὸ καὶ ἐρμηνευτικὸ πλαίσιο τῆς ἐποχῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ». Στὴν ἡμερίδα ἐξετάσθηκε τὸ πολιτιστικὸ, φιλοσοφικὸ καὶ εἰδύτερο θεολογικὸ περιβάλλον, στὸ ὁποῖο ἐξῆσε ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ διάφορες ὄψεις τῆς θεολογίας του

(ή διάκριση ουσίας και ενεργειῶν) και άλλα θέματα.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2009: Βόλος

Ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος διοργάνωσε στίς 28 τοῦ μήνα ἡμερίδα στό Βόλο μέ θέμα «Πρὸς μία Οἰκουμενική Διακήρυξη γιά τὴν Εἰρήνη καὶ τὴν Καταλλαγή. Μιά Ὁρθόδοξη Συμβολή». Στὸ πλαίσιο τοῦ Προγράμματος τοῦ ΠΣΕ: «Δεκαετία γιά τὴν Ὑπέρβαση τῆς Βίας» (2001-2010), ἐπιχειρήθηκε σὲ ἐπίπεδο θεολογικοῦ προβληματισμοῦ μία πρώτη προσέγγιση τοῦ καυτοῦ αὐτοῦ ζητήματος (ἀπὸ βιβλική, θεολογική, καὶ θρησκευολογική ὀπτική μέ παράλληλη ἀναφορὰ στὴ σύγχρονη διαχριστιανική πραγματικότητα) μέ σκοπὸ νὰ διακηρυχθεῖ ἡ ἀναγκαιότητα, εἰδικὰ στίς μέρες μας, γιά τὴν ὑπέρβαση κάθε μορφῆς βίας καὶ μέ ἐπιδίωξη τῆ μεταμόρφωση τοῦ κόσμου σὲ κοινωνία ἁρμονικῆς συνύπαρξης καὶ ἀγάπης.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2009: Ὁξφόρδη

20-21 Μαρτίου, Oxford (Ἀγγλία). Τὸ Τμῆμα Φιλοσοφίας καὶ τὸ Regent's Park College τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης διοργάνωσαν διημερίδα ἀφιερωμένη στό ἔργο τοῦ μεγάλου σύγχρονου φιλοσόφου Paul Ricoeur μέ τὸν τίτλο: «Oxford Forum Public Conference — Ricoeur: On Memory, Politics and Forgiveness». Οἱ ὁμιλητὲς παρουσίασαν ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ricoeur καὶ ἀνέπτυξαν πτυχὲς τῆς σκέψης του, ὅπως τὶς ἰδέες του γιά τὴ μνήμη καὶ τὴ λήθη, τὴν ἐρμηνευτικὴ τῶν κειμένων, τὴν σχέση ἐρμηνευτικῆς καὶ φιλοσοφίας-θεολογίας κ.λπ.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2009: Παρίσι

Τὸ Institut de théologie orthodoxe Saint-Serge διοργάνωσε στὸ Παρίσι, στίς 21 Μαρτίου οἰκουμενική ἡμερίδα μέ θέμα «Τὰ ζῶα στὴν οἰκονομία τῆς Σωτηρίας», ὅπου συζητήθηκε ἡ θέση τοῦ κόσμου τῶν ζῶων στὴ Δημιουργία καὶ εὐρύτερα στό σχέδιο τῆς Θείας Οἰκονομίας καὶ ἐπιχειρήθηκε, μεταξὺ ἄλλων, μιὰ ὀρθόδοξη προσέγγιση γιά τὶς συνέπειες τῆς χριστιανικῆς σωτηρίας στό ζωικὸ βασίλειο.

ΜΑΡΤΙΟΣ-ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Kontakt der Kontinenten, Ὁλλανδία

Ἡ Βρετανικὴ Society for the Study of Theology (SST) πραγματοποίησε τὸ καθιερωμένο ἐτήσιο συνέδριό της ἀπὸ τὴ Δευτέρα 30 Μαρτίου ἕως καὶ τὴν Πέμπτη 2 Ἀπριλίου μέ θέμα «Τριαδικὴ θεολογία», στό ὁποῖο ἔλαβαν μέρος εἰδικοί συστηματικοὶ θεολόγοι ἀπὸ Πανεπιστήμια τοῦ Aberdeen, (J. Webster), Nottingham, (K. Kilby), κ.ἄ. καὶ ἐρευνήθηκαν ποικίλες πτυχὲς τῆς θεματολογίας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς κεντρικὲς ὁμιλίες πάνω στό θέμα τοῦ συνεδρίου, ὑπῆρχαν, ὅπως εἴθισται, καὶ μικρότερα σεμινάρια μέ ὁμιλίες καὶ συζητήσεις γιά ἄλλα θέματα. Τὸ ἐπόμενο συνέδριο τῆς SST προγραμματίστηκε γιά τὴν περίοδο 12-15 Ἀπριλίου 2010. Θὰ λάβει χώρα στό Πανεπιστήμιο τοῦ Manchester καὶ τὸ θέμα του θὰ εἶναι «Ἡ θεολογία καὶ οἱ τέχνες». Ἡ συμμετοχὴ στὰ ἀνωτέρω συνέδρια εἶναι ἀνοικτὴ καὶ γιά μὴ μέλη τῆς SST.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Τυβίγγη

1-3 Ἀπριλίου, Tübingen (Γερμανία). Ἡ Εὐαγγελικὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης διοργάνωσε διε-

θνές θεολογικό συνέδριο ἀφιερωμένο στη μετάφραση τῶν Ὁ καὶ τῆ σημασία της γιὰ τὸν Χριστιανισμό μὲ τὸν τίτλο: «*The Septuagint and Christian Origins – Die Septuaginta und das frühe Christentum*». Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: C. Holladay, L. Stuckenbruck, E. Tov, E. Bons, S. Caulley, A. Despotis, J.c. de Vos, R. Feldmeier, R. Heine, A. Lange, H. Lichtenberger, D. Moessner, H.-D. Neef, W. Kraus, S. Krauter, U. Mittmann, A.M. Schwemer, F. Siegert, H. Spiekermann. Ἐναπύχθηκαν θέματα ἱστορίας τοῦ κειμένου τῆς μετάφρασης καὶ τοῦ ἱστορικοκοινωνικοῦ περιβάλλοντός της, θέματα θεολογίας της καθὼς καὶ ἡ σχέση της μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη καὶ γενικότερα τὸ ρόλο της στὴ θεολογία τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

Ἐπισημαίνεται ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια οἱ λεγόμενες «ἑβδομκοντολογικές» παρουσιάζουν μία ἰδιαίτερη ἀνάπτυξη. Ἦδη τὸν Ἰανουάριο τοῦ τρέχοντος ἔτους παρουσιάστηκε σὲ ἐπίσημη ἐκδήλωση ἡ μετάφραση τῆς ἑλληνικῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὰ γερμανικά «*Septuaginta Deutsch*». Στὸ μεταφραστικὸ αὐτὸ ἔργο συμμετείχαν εἰδικοί στὶς ἑβδομκοντολογικές σπουδές. Εἶναι ἐπίσης ἰδιαίτερα σημαντικό ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ Εὐαγγελικούς καὶ Καθολικούς βιβλικούς ἐπιστήμονες στὸ ἔργο συμμετείχαν καὶ Ὁρθόδοξοι ἐρμηνευτές. Ἐπιπλέον στὰ σχόλια ποὺ συνοδεύουν τὴ συγκεκριμένη μετάφραση γίνεται ἰδιαίτερη μνεία στὴ λειτουργικὴ πράξη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τῆς θέσης τῶν παλαιοδιαθηκῶν ἀναγνωσμάτων μέσα σὲ αὐτήν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Artois, Γαλλία

Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Artois στὴ Γαλλία πραγματοποιήθηκε στὶς 2-3 τοῦ μήνα

συνάντηση μὲ θέμα «Τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωάννα». Στὸ συνέδριο αὐτὸ συζητήθηκαν διάφορα εἰδικὰ θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ βιβλικὸ αὐτὸ κείμενο, ὅπως ζητήματα ἑξηνηκτικὰ στὴ χριστιανικὴ καὶ ραββινικὴ παράδοση, ἡ ποιητικὴ καὶ εὐρύτερα λογοτεχνικὴ ἐπίδραση τοῦ βιβλίου στὴν Ἐναγέννηση καὶ σὲ σύγχρονους λογοτέχνες-συγγραφεῖς, ἡ προφητικὴ ἀλήθεια τοῦ βιβλίου καὶ ἡ σχέση της πρὸς τὴ φιλοσοφία καὶ φυσικὴ θεολογία κ.ἄ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Παρίσι

Ἡ Σχολὴ Διδακτορικῶν Διατριβῶν τοῦ Institut Catholique de Paris διοργάνωσε στὶς 2-3 τοῦ μήνα συνέδριο, τὸ τρίτο μιᾶς σειρᾶς (2007, 2008), στὰ ὁποῖα ἐξετάζει τὴν ἀναζωπύρωση τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν Τριαδικὴ θεολογία στὸν 20ο αἰῶνα. Σ' αὐτὴ τὴν συνάντηση μὲ θέμα «Οἱ συνέπειες τῆς τριαδικῆς ἀναγέννησης γιὰ τὴν ὑπαρξη καὶ τὶς χριστιανικὲς πρακτικὲς», ἔγινε συζήτηση ἀπὸ ἐξειδικευμένους δογματικούς καὶ ἄλλους θεολόγους (M. Stavrou) τῆς σχέσης τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς Τριαδικῆς θεολογίας πρὸς τὴν ἠθικὴ, τὴν τέχνη, τὴν ὀργάνωση καὶ τὴ δομὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ σύγχρονο ἀνθρωπολογικὸ προβληματισμὸ κ.ἄ. Ἐπίσης κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ συνεδρίου ἔλαβαν χώρα ἀνακοινώσεις καὶ ὀμάδες ἐργασίας ἀπὸ διδάκτορες τῆς σχολῆς.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Νέα Ὑόρκη

Στὶς 16-18 Ἀπριλίου, στὸ Syracuse University τῆς Νέας Ὑόρκης, διοργανώθηκε τὸ τρίτο συνέδριο τοῦ φόρουμ μὲ τὴν ἐπωνυμία «The Politics of Love», μὲ τίτλο «Μετανεωτερικότητα, Πολιτισμὸς καὶ Θεοσκεία». Τὸ συγκεκριμένον φόρουμ λειτουργεῖ ὡς ἐργαστήρι σκέψης. Ἀπο-

τελούμενο από γνωστούς φιλοσόφους (J.-L. Marion, Slavoj Zizek), θεολόγους και άλλους σημαντικούς στοχαστές, επιχειρεί να συζητήσει για το ένδεχομένο, πώς θα μπορούσε η αγάπη να βρει πεδίο ανάπτυξης και εφαρμογής στο δημόσιο χώρο, στην πολιτική σφαιρα. Στο συνέδριο αυτό (έχουν προηγηθεί άλλα δύο με θέματα: «Ο Ἀπόστολος Παῦλος ανάμεσα στους φιλοσόφους», και «Φεμινισμός, Σεξουαλικότητα και ἡ ἐπιστροφή τῆς Θρησκείας») ἔγινε προσπάθεια νὰ συζητηθεῖ ἡ δυνατότητα ἐνεργοποίησης τῆς «πολιτικῆς τῆς ἀγάπης» σὲ μετανεωτερικὴ προοπτικὴ καὶ πολιτικὸ πλαίσιο.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Πράγα

22-24 Ἀπριλίου, Πράγα (Τσεχία). Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πράγας σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Princeton διοργάνωσαν τὴν *τρίτη συνάντησή τους γιὰ τὸν ἱστορικὸ Ἰησοῦ* καὶ τὰ προβλήματα τῆς μελέτης καὶ ἑρμηνείας τῶν σχετικῶν μὲ τὸ πρόσωπό του παραδόσεων μέσα στὰ κείμενα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ. Στὴ διοργάνωση αὐτὴ συμμετεῖχαν βιβλικοὶ ἐπιστήμονες ἀπὸ διάφορες χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Ἀμερικὴ. Εἰδικότερα συμμετεῖχαν οἱ: L.M. McDonald, H.-G. Bethge, W. Pratscher, G. Theißen, U. Luz, P. Mareček, M. Ryšková, J. Charlesworth, V. Vitkovskiy, J. Klimeš, E. Tsalampouni, I. Gruenwald, M. Wojciechowski, S. Børre, P. Pokorny, C. Breytenbach, T. Fornberg, M. Myllykoski. Στὶς εἰσηγήσεις ποὺ διαβάστηκαν στὸ πλαίσιο τῆς συνάντησης παρουσιάστηκαν οἱ νεότερες τάσεις στὴν ἔρευνα τοῦ ἱστορικοῦ

Ἰησοῦ, ἐπιμέρους ἑρμηνευτικὰ ζητήματα καὶ προσεγγίσεις τοῦ θέματος μὲ τὴ βοήθεια σύγχρονων ἐπιστημονικῶν μεθόδων (ἀπὸ τὴν ψυχολογία, συγκριτικὴ φιλολογία, κοινωνιολογία κ.λπ.). Ἡ ἐπόμενη συνάντηση θὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ Princeton σὲ δύο χρόνια.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Ἀμβούργο

Τὸ Institut für Altes Testament, Fachbereich Evangelische Theologie, Fakultät für Geisteswissenschaften, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀμβούργου διοργάνωσε στὶς 24-25 τοῦ μήνα συνέδριο πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου βιβλικοῦ θεολόγου Jorg Jeremias μὲ ἀφορμὴ τὰ 70α γενέθλιά του, μὲ τίτλο: «Die dunklen Seiten Gottes im Alten Testament». Στὸ συνέδριο ἔλαβαν χώρα ἀνακοινώσεις βιβλικῶν θεολόγων ἀναφορικὰ μὲ διάφορα εἰδικὰ παλαιοδιαθηκικὰ προβλήματα, σχετικὰ μὲ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ, τῆς Γένεσης κ.ἄ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Τυβίγγη

Ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολὴ τῆς Τυβίγγης πραγματοποίησε στὶς 1-3 Ἀπριλίου διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα «Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ οἱ ἀπαρχὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ». Οἱ διάφοροι βιβλικοὶ ἔρευνητὲς διερεύνησαν ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν μεταξὺ ἄλλων στὴ χρήση τοῦ κειμένου τῶν Ὁ ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Κ. Διαθήκης, τὴ σχέση τῶν Ὁ μὲ ἀπόκρυφα κείμενα τῆς ἴδιας περιόδου, θέματα τοῦ κανόνα καὶ κριτικῆς τοῦ κειμένου κ.ἄ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Βοστώνη

Τὸ Boston College School of Theology and Ministry διοργάνωσε στὶς 16-17 τοῦ

μήνα στη Βοστώνη Συμπόσιο με θέμα «Ὁ δρόμος πρὸς τὴν Καταλλαγή. Θεολογικές, ποιμαντικές καὶ ψυχολογικές προοπτικές». Στὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου ἔλαβαν χώρα διάφορες ὁμάδες ἐργασίας οἱ ὁποῖες προσέγγισαν τὸ ζήτημα τῆς καταλλαγῆς μέσα ἀπὸ διάφορες ὀπτικές ὅπως «Βίβλος καὶ καταλλαγή», «Ἡ Καταλλαγή ἀπὸ προτεσταντική ὀπτική», «Γυναῖκες καὶ Καταλλαγή» κ.λπ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Πάφος, Κύπρος

22-26 Ἀπριλίου, Πάφος (Κύπρος). Ἡ Ἱερά Βασιλικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγίου Νεοφύτου διοργάνωσε Διεθνὲς Συνέδριο ἀφιερωμένο στὸ ἔργο καὶ τὴ ζωὴ τοῦ ἀσκητῆ καὶ ἰδρυτῆ τῆς ἁγίας Ἐγκλειστῶν καὶ πολιοῦχου ἁγίου τῆς ὁμώνυμης Μονῆς Νεοφύτου μετὸν τίτλο «Ἁγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος, Ἱστορία – Θεολογία – Πολιτισμός». Τὸ συνέδριο διοργανώθηκε μετὰ ἀφορμὴν τὴν ὀλοκλήρωση τῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν διασωθέντων συγγραμμάτων τοῦ ἁγίου. Στὶς 39 εἰσηγήσεις τοῦ συνεδρίου ἐπιχειρήθηκε ἡ διεπιστημονικὴ προσέγγιση τῆς πολυεπίπεδης προσωπικότητος καὶ τῆς πλοῦσιας σκέψεως τοῦ ἁγίου Νεοφύτου καὶ συμμετείχαν εἰδικοί (θεολόγοι, φιλόλογοι, ἱστορικοὶ κ.ἄ.) ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, Κύπρο καὶ τὸ ἔξωτερικό. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν ὁ πρύτανης τοῦ Παν/μίου τῆς Σορβόννης Ἑλένη Γλόκατζη – Ἀρβελέρ καὶ τὸ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Νίκος Κονομῆς. Οἱ ὑπόλοιποι ὁμιλητῆς ἦταν: Χ. Οἰκονόμου, Ἱ. Ἀντωνόπουλος, Β. Φειδᾶς, Μητροπολίτης Ταμασοῦ & Ὁρεινῆς Ἡσαΐας, Μητροπολίτης Κένυας Μακάριος, Β. Γιούλτσος, Σ. Πασχαλίδης, Ν. Νικολαΐδης, Ἀ. Φυλακτὸς, ἀρχιμ. Βενέδικτος, Χ. Συμε-

ωνίδης, Ἀ. Συμεωνίδου, Ν. Θεοδωρίδης, Κ. Πιτσάκης, Θ. Γιάγκου, Κ. Παπαδημητρίου, Θ. Δετοράκης, Ἱ. Καραβιδόπουλος, Ἱ. Γαλάνης, Ἀ. Ἀργυρίου, Δ. Καϊμάκης, Β. Ψευτογκᾶς, Π. Σωτηροῦδης, Ἀ. Σακελλαρίου-Σωτηροῦδης, Ἀθ. Γλάρος, Ἀρχιεπίσκοπος Κων/νῶν Ἀρίσταρχος, Μητροπολίτης Ἐρζεγοβίνης Ἀθανάσιος Γιέφτιτς, Κ. Σκουτέρης, Κ. Κωνσταντινίδης, Σ. Φωτίου, Ἡγούμενος Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Μόσχας Διονύσιος, Χ. Χοτζάκογλου, Ἀθ. Παπαγεωργίου, Ἱ. Ἡλιάδης, Χρ. Χριστοδούλου, Γ. Τσιάκαλος, Β. Κατσαρός, Φ. Δημητράκοπουλος, Α. Guy.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009: Ἀμβούργο

24-25 Ἀπριλίου, Hamburg (Γερμανία). Τὸ Ἰνστιτούτο Παλαιᾶς Διαθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου τοῦ Ἀμβούργου ὁργάνωσε συμπόσιο πρὸς τιμὴν τοῦ γνωστοῦ καθηγητῆ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Joachim Jeremias μετὸν τίτλο «*Die dunkeln Seiten Gottes im Alten Testament*». Ὁμιλητῆς ἦταν οἱ: F. Hartenstein, O. Keel, H.-Chr. Schmitt, W.A.M. Beuken, B. Janowski, T. Krüger καὶ ἀσχολήθηκαν μετὰ θέματα θεολογίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ εἰδικότερα μετὰ τοὺς τρόπους πὺν κατανοεῖται καὶ παρουσιάζεται ὁ Θεὸς μέσα σὲ αὐτὴν.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ 2009: Amiens, Γαλλία
Στὸ Amiens τῆς Γαλλίας διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Fraternité orthodoxe en Europe occidentale ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Συνόδου ὀρθόδοξων ἐπισκόπων τῆς Γαλλίας ἀπὸ τὶς 30 τοῦ μήνα μέχρι τὶς 3 Μαΐου, τὸ 13ο συνέδριο τῶν ὀρθοδόξων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Οἱ εἰσηγήσεις, οἱ συζητήσεις καὶ τὰ ἐργαστήρια ἐπικεντρώθηκαν γύρω ἀπὸ τὸ θέμα: «Ἡ Δημιουργία πὺν μᾶς

παραδόθηκε στα χέρια μας». Ἡ προβληματική τοῦ συνεδρίου ἀφοροῦσε στὴ θεολογικὴ χριστιανικὴ βάση τῶν σύγχρονων οἰκολογικῶν καὶ οἰκονομικῶν προβλημάτων.

ΜΑΪΟΣ 2009: Βόλος

Ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱερῆς Μητροπόλεως Δημητριάδος διοργάνωσε στὶς 7-10 τοῦ μήνα διεθνὲς συνέδριο στὸ Βόλο μὲ θέμα «Ἐκκλησία καὶ Πολιτισμός». Στὸ συνέδριο αὐτὸ στὸ ὁποῖο πῆραν μέρος διεθνεῖς προσωπικότητες τοῦ διαχριστιανικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θεολογικοῦ χώρου (Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Ἀθανάσιος, π. Hyacinthe Destivelle (Istina), Elizabeth Theokritoff, Αἰδ. George Hunsinger κ.ἄ.) ἐπιχειρήθηκε ἡ πολυεπίπεδη διερεύνηση τοῦ τρόπου διαπλοκῆς μεταξὺ Εὐαγγελίου καὶ πολιτισμικῆς δημιουργίας (Κ. Ἀγόρας «Θεολογία τοῦ πολιτισμοῦ ἢ θεολογικὴ λειτουργία τοῦ πολιτισμοῦ», Α. Βοδρον «Ὁ διάλογος Θεολογίας καὶ πολιτισμοῦ στὴ σύγχρονη Ρωσία», J.F. Colosimo «Ὁρθοδοξία καὶ παγκοσμιοποίηση: μιὰ χαμένη εὐκαιρία», Ἐπίσκοπος Δυτ. Ἀμερικῆς Μάξιμος Βασιλίεβιτς «Ἡ πατερικὴ Χριστολογία στὸν μεταμοντέρνο κόσμο», Π. Καλαϊτζίδης «Ἡ σχέση Ἐκκλησίας καὶ πολιτισμοῦ καὶ ἡ διαλεκτικὴ Ἱστορίας καὶ Ἑσχατολογίας» κ.ἄ.), στὸ βαθμὸ πὸς τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς σχέσης ὀδηγεῖ καὶ σὲ ἀνάλογη κατανόηση τῆς ταυτότητας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὴν ἔναρξη τοῦ συνεδρίου πραγματοποιήθηκε ἐπίσημη τελετὴ βράβευσης τοῦ ὁμοι. καθηγητῆ Εὐάγγελου Θεοδώρου γιὰ τὴν πολυετὴ προσφορά του στὴ θεολογία καὶ τὸν πολιτισμὸ.

ΜΑΪΟΣ 2009: Graz, Αὐστρία

8-10 Μαΐου, Graz (Αὐστρία). Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν/μίου τοῦ Graz διοργάνωσε θεολογικὸ συνέδριο μὲ θέμα τὴ σημασία τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς βιβλικῆς ἐπιστήμης εἰδικότερα γιὰ τὴ θεολογία. Ὁ τίτλος τοῦ συνεδρίου εἶναι: «*Wie biblisch ist die Theologie? Jubiläumstagung aus Anlass des 25-jährigen Bestehens des Jahrbuchs für Biblische Theologie*». Οἱ εἰσηγήσεις θὰ ἐπικεντρωθοῦν στὴ σχέση τῆς βιβλικῆς ἐπιστήμης μὲ τοὺς ὑπόλοιπους τομείς τῆς θεολογίας καὶ κυρίως στὴ σχέση βιβλικῆς ἐρμηνείας καὶ συστηματικῆς θεολογίας, στὸ ἐρώτημα ἐὰν ὑπάρχει μία κεντρικὴ διήκουσα θεολογικὴ ἔννοια στὴν Ἀγία Γραφή, στὴ σχέση τῆς βιβλικῆς θεολογίας μὲ τὴν ἱστορία τῆς θρησκείας τοῦ Ἰσραήλ, στὴ συμβολὴ τῶν ἰουδαϊκῶν σπουδῶν στὴν κατανόηση τῆς Βίβλου κ.ἄ. Ἀνάμεσα στοὺς ὁμιλητὲς θὰ εἶναι οἱ: Jens Schröter, Michael Theobald, Jörg Lauster, Hans Kessler, Konrad Schmid, Hubertus Lutterbach κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2009: Παρίσι

Τὸ Γαλλικὸ τμήμα τῆς Association Paul Tillich διοργάνωσε στὸ Παρίσι στὶς 15-17 Μαΐου τὸ 18ο διεθνὲς συνέδριό του σὲ συνεργασία μὲ τὴ Faculté libre de théologie protestante (IPT) de Paris μὲ θέμα «P. Tillich καὶ K. Barth: Ἀνταγωνισμὸς καὶ θεολογικὴ συμφωνία». Διάφοροι εἰδικοί μελετητὲς τῶν δύο αὐτῶν θεολόγων τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἐξέτασαν ποικίλες ὀψεις τῆς σκέψης τους σὲ προοπτικὴ ἀνάδειξης τῶν συγκλίσεων καὶ τῶν ἀποκλίσεων μεταξὺ τους. Ἡ θεματολογία ὑπῆρξε εὐρύτατη καὶ ἀφοροῦσε ζητήματα, ὅπως ἡ κατανόηση τῆς Ἀποκά-

λυψης, ή σχέση της ανθρώπινης κοινωνίας με τον λόγο του Θεού, ή απήχηση του έργου τους στον αγγλοσαξονικό κόσμο, ή κληρονομιά του έργου τους για τη σύγχρονη θεολογία κ.λπ.

ΜΑΪΟΣ 2009: Θεσσαλονίκη

Το Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. διοργάνωσε στις 20 του μηνός επιστημονική ημερίδα με θέμα «Ο θεολογικός διάλογος μεταξύ της Ὁρθοδόξου και της Ρωμαιοκαθολικής Ἐκκλησίας». Στην ημερίδα συμμετείχαν με καίριες εισηγήσεις οι δύο Συμπρόεδροι των Θεολογικών Ἐπιτροπών του Διαλόγου, ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας (Ὁ Διάλογος μεταξύ της Ὁρθοδόξου και της Ρωμαιοκαθολικής Ἐκκλησίας. Παρελθόν — Παρόν — Μέλλον) και ὁ Καρδινάλιος Walter Kasper (Ὁ ἀπόστολος Παῦλος και οἱ οἰκουμενικὲς προκλήσεις γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν σήμερα). Στην ημερίδα ἔλαβαν μέρος με εισηγήσεις ἀπὸ ὀρθόδοξη πλευρὰ οἱ καθηγητὲς Γεώργιος Μαρτζέλος, Χρυσόστομος Σαββάτος Μητροπολίτης Μεσσηνίας, Πέτρος Βασιλειάδης, Δημήτριος Τσελεγγίδης, Ἀθανάσιος Βλέτσος, Χρυσόστομος Σταμούλης και ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Δρ. Μάξιμος Βγενόπουλος. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ των Ρωμαιοκαθολικῶν συμμετείχαν με εισηγήσεις οἱ καθηγητὲς Ἰωάννης Σπιτέρης, Καθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας και Δημήτριος Σαλάκας, Καθολικὸς Ἐπίσκοπος Καρκαβίας.

ΜΑΪΟΣ 2009: Βελιγράδι

Στις 29-31 Μαΐου διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βελιγραδίου τὸ ἐτήσιο συνέδριο τῆς σχολῆς με θέμα: «Ἡ Θεολογία στὴ Σερβία

σήμερα». Στὴ συνάντηση ἔλαβαν μέρος οἱ καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καθὼς ἐπίσης και προσκεκλημένοι καθηγητὲς ἄλλων σχολῶν. Τὶς πρώτες δύο μέρες πραγματοποιήθηκαν ἑννέα ἐργαστήρια στὶς θεματικὲς ἐνότητες: Βιβλικὴ θεολογία, Πατρολογία, Συστηματικὴ θεολογία, Φιλοσοφία, Ποιμαντικὴ θεολογία, Κανονικὸ δίκαιο, Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Φιλολογία και Χριστιανικὴ τέχνη. Τὴν τελευταία μέρα ἔγιναν δύο συζητήσεις με θέματα: «Ἡ σερβικὴ θεολογία τοῦ 20οῦ αἰῶνα» και «Ἐκκλησία και κοινωνία».

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Κοπεγχάγη

Τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Copenhagen διοργάνωσε στὶς 7-9 Ἰουνίου διεθνὲς συνέδριο με θέμα «Καινοτομίες στὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία, ἀπὸ τὸ Βυζάντιο στὸν 21ο αἰῶνα». Τὸ συνέδριο αὐτὸ ἦταν ἀφιερωμένο στὰ σαράντα χρόνια προσφορᾶς τῆς ἔδρας των νεοελληνικῶν σπουδῶν στὴ Δανία, και στοὺς ἀνθρώπους ποὺ ξεκίνησαν ἢ συνεισέφεραν σ' αὐτὸ τὸ ἔργο, τὶς καθηγήτριες Sysse Engberg και Σοφία Σκοπετέα. Στὴ διάρκεια των ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἐξετάσθηκαν διάφορες ὀψεις τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν ἑλλαδικὸ κῶρο (σύγχρονοι θεολόγοι, ἡ σχέση τῆς Ὁρθοδοξίας με τὴ σύγχρονη κοινωνικὴ, πολιτιστικὴ πραγματικότητα και δημιουργία, ζητήματα ταυτότητας κ.λπ.) ἀπὸ διάφορους ἐδικούς παλαιότερους και νεότερους ἐρευνητὲς, ὅπως ὁ Μητρ. Κάλλιστος Ware, ὁ Β. Μακρίδης, ἡ Ε. Κασσελοῦρη-Χατζηβασιλειάδη, Μ. Λιάγκης κ.ἄ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Notre Dame, Indiana, Η.Π.Α

Τὸ Notre Dame Center for Liturgy, κέντρο ἀφιερωμένο στὴ λειτουργικὴ ἔρευ-

να και ποιμαντική πρακτική, διοργάνωσε στις 15-17 του Ιουνίου το 37ο έτησιο συνέδριό του, που λόγω του Παύλειου έτους (Ιούνιος 2008-Ιούνιος 2009) αφιερώθηκε στον Άπ. Παύλο με θέμα «Ο Παύλος ως λειτουργικός θεολόγος». Οί έπιμέρους ανακοινώσεις επικεντρώθηκαν σε διάφορες όψεις της παύλειας θεολογίας, όπως η έννοια του Λόγου, η έσχατολογική και έκκλησιολογική διάσταση των διαφόρων λειτουργικών αναφορών στις έπιστολές του Παύλου κ.ά. Το συνέδριο έλαβε χώρα στο Notre Dame University και τις έργασίες του τίμησαν γνωστές προσωπικότητες της σύγχρονης θεολογίας, όπως ο Fr. Robert Taft S.J. ως κεντρικός όμιλητής, ο Fr. Paul McPartlan κ.ά.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Ουάσιγκτον

Το «The Center for Catholic and Evangelical Theology», σε συνεργασία με το Πολιτιστικό Ίδρυμα Πάπας Ιωάννης Παύλος ο Β΄ διοργάνωσαν στις Η.Π.Α. (Ουάσιγκτον) οικουμενικό συνέδριο για κληρικούς και λαϊκούς με θέμα: «Β΄ Βατικανή Σύνοδος. Η διαρκής πρόκλησή της προς όλες τις Έκκλησίες». Το συνέδριο επικείρησε να εξετάσει τις θετικές ή άρνητικές επιδράσεις που έχει μέχρι σήμερα άσκήσει η Β΄ Βατικανή Σύνοδος, τα άδιέξοδα που ένδεχομένως έχουν προκύψει, καθώς και τις προκλήσεις, οί όποιες μένουν άνεκπλήρωτες έως σήμερα σε διαχριστιανικό πλαίσιο. Κεντρική θέση στο συνέδριο αυτό είχε η ανακοίνωση του καθ. George Lindbeck, ο όποιος ύπῆρξε έπίσημος Λουθηρανός παρατηρητής στη Σύνοδο. Η θεματολογία του συνεδρίου άφορα σχεδόν όλα τα θεολογικά πεδία, όπως η οικουμενική θεολογία, η ήθική, η έκκλησιολογία κ.λπ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2009: Princeton

Το Center for Barth Studies at Princeton Theological Seminary διοργάνωσε στις 21-24 Ιουνίου στο πανεπιστήμιο του Princeton με τη συνεισφορά του ίδρυματος Karl Barth Society of North America, το τέταρτο διεθνές συνέδριό του με θέμα «Ο Κ. Barth για τη θρησκεία και οί Θρησκεΐες».

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: Λονδίνο

6-7 Ιουλίου, Λονδίνο (Άγγλία). Όπως είναι γνωστός ο Σιναϊτικός Κώδικας είναι ένα από τα αρχαιότερα χειρόγραφα της Καινής Διαθήκης. 400 φύλλα του διασώζονται και φυλάσσονται σε τέσσερα ίδρύματα: τη Βρετανική Βιβλιοθήκη, τη Βιβλιοθήκη του Παν/μίου του Leipzig, στο Μοναστήρι της Άγ. Αικατερίνης στο Σινά και στην Έθνική Βιβλιοθήκη της Ρωσίας στο St. Petersburg. Με άφορμή την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης Codex Sinaiticus θα πραγματοποιηθεί στην British Library συνέδριο αφιερωμένο σε θέματα σχετικά με το συγκεκριμένο χειρόγραφο (ιστορία, κείμενο, παλαιολογία, συντήρηση, κωδικολογία κ.λπ.). Όμιλητές θα είναι οί: Eldon Jay Epp, Christfried Böttrich, Harry Gamble, Ekaterina Krushelnitskaya, René Larsen, Scot McKendrick, David Parker, Emanuel Tov, David Trobisch, Klaus Wachtel. Για όσους ένδιαφέρονται να δοϋν τον ψηφιοποιημένο κώδικα, μπορούν να έπισκεφτούν τη σχετική ήλεκτρονική σελίδα του προγράμματος ψηφιοποίησης στη διεύθυνση: <http://www.codexsinaiticus.org/en/>.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009: St Andrews, Σκωτία

Η Θεολογική Σχολή (St Mary's College, The School of Divinity) του University

of St Andrews στη Σκωτία θα διοργανώσει (14-18 Ιουλίου) ένα ακόμη συνέδριο, το τρίτο, με επίκεντρο το ζήτημα της σχέσης της Ἁγίας Γραφῆς με τὴ χριστιανικὴ θεολογία. Τὰ δύο πρῶτα εἶχαν ἀσχοληθεῖ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννη (2003), καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν (2006). Τὸ θέμα αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου θὰ εἶναι «Γένεση καὶ Χριστιανικὴ Θεολογία». Τὸ συνέδριο ἀπευθύνεται σὲ βιβλικούς καὶ συστηματικούς θεολόγους, ἀποτελώντας ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον σημαντικὰ θεολογικὰ γεγονότα στὸ κῶρο τῆς σύγχρονης θεολογικῆς προβληματικῆς ποὺ φιλοδοξεῖ νὰ περιορίσει τὶς συχνὰ ὑπάρχουσες ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν ἐπιμέρους θεολογικῶν πεδίων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2009: Λονδίνο

Τὸ King's College καὶ τὸ University of Aberdeen στὶς 23-25 τοῦ μηνὸς θὰ συνδιοργανώσουν συνέδριο μετὰ θέμα: «Ἡ ἔσχατη συνέργεια, Θεολογία καὶ Ἀνθρωπιστικὲς Ἐπιστῆμες». Ἡ ἐπιδίωξη τοῦ συνεδρίου εἶναι νὰ ἐξετάσει τὴ θέση τῆς Θεολογίας σὲ σχέση μετὰ τὶς Ἀνθρωπιστικὲς Ἐπιστῆμες στὸ πλαίσιο τοῦ πανεπιστημίου. Ἔτσι θὰ διερευνηθοῦν ζητήματα ὅπως, «Ποιό εἶναι τὸ περιεχόμενο ἑνὸς θεολογικοῦ οὐμανισμοῦ;», «Τί ἔχει νὰ προσφέρει ἡ Θεολογία σὲ διεπιστημονικὸ ἐπίπεδο;», «Ποιά εἶναι ἡ σχέση Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας ἢ Κοινωνικῶν ἐπιστημῶν;». Αὐτὰ καὶ ἄλλα θὰ εἶναι τὰ ἐρωτήματα ποὺ θὰ ἀπασχολή-

σουν τὸ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον αὐτὸ συνέδριο ποὺ ἀφορᾷ τὴν ταυτότητα καὶ τὸ ρόλο τῆς σύγχρονης θεολογίας καὶ τὴ σχέση της μετὰ τὸν κόσμον τῆς διανοήσεως.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2009: Ἑδιμβούργο

Στὶς 24-27 Αὐγούστου θὰ λάβει χώρα τὸ 13ο Edinburgh Dogmatic Conference στὴ Μ. Βρετανία μετὰ θέμα «Τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας», στὸ ὁποῖο θὰ συμμετάσχουν γνωστοὶ συστηματικοὶ θεολόγοι ὅπως οἱ Bruce McCormack, John Franke κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2009: Bose, Ἰταλία

Ἀπὸ τὶς 9 ἕως τὶς 12 τοῦ μηνὸς θὰ διεξαχθεῖ στὸ Μοναστήρι τοῦ Bose στὴν Ἰταλία, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας ἡ 17η Διεθνὴς Οἰκουμενικὴ Συνδιάσκεψη ὁρθόδοξης πνευματικότητας μετὰ θέμα «Ὁ πνευματικὸς ἀγὼνας στὴν ὁρθόδοξη παράδοση». Στὸ συνέδριο, στὸ ὁποῖο συμμετέχουν εἰδικοί ἐπιστήμονες, κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀπὸ ὅλοκληρον τὸ χριστιανικὸν κόσμον θὰ γίνῃ προσπάθεια νὰ ἐξετασθεῖ τὸ ζήτημα τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνα καὶ τῆς ἀσκήσεως, ὅπως διαγράφεται στὰ βιβλικὰ κείμενα σὲ σχέση μετὰ τὴ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ ποικίλες μορφὲς ποὺ λαμβάνει ἡ ἔκφραση αὐτῆ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς κατὰ τὴν ἱστορικὴ πορεία (πόλεμος κατὰ τοῦ διαβόλου, ἀκραῖες ἀσκητικὲς τάσεις κ.λπ.).

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2009: Παρίσι, *ἀπεβίωσε ὁ Olivier Clément*

Στις 15 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσε στὸ σπίτι του στὸ Παρίσι μετὰ ἀπὸ ἕνα πολὺχρονο διάστημα ἀσθένειας ὁ μεγάλος ὀρθόδοξος διανοητὴς τῆς Δύσης Ὁλιβιέ Κλεμάν σὲ ἡλικία 87 ἐτῶν. Γεννήθηκε στὴ Νότια Γαλλία τὸ 1921 σὲ ἀθεϊστικὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον καὶ μετὰ ἀπὸ προσωπικὲς ἀναζητήσεις ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Ρώσους ἐμικροῦδες τοῦ Παρισιοῦ (εἰδικότερα τοὺς Βλ. Λόσσκυ, Ν. Μπερντιάγιεφ, Π. Εὐδοκίμωφ) γνωρίζοντας τὴν ὀρθόδοξη παράδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐγραψε πλῆθος θεολογικῶν καὶ ἱστορικῶν μονογραφιῶν, πάντοτε μὲ ἀφορμὴ ἐπίκαιρα πολιτικο-κοινωνικὰ ζητήματα καὶ μονίμως σὲ συζήτηση μὲ τὰ πλέον σύγχρονα φιλοσοφικὰ ρεύματα τοῦ καιροῦ του. Ἀρθρογραφοῦσε συχνὰ στὴν ἔγκριτη καὶ εὐρείας κυκλοφορίας ἔφημερίδα «Le Monde», κάθε φορὰ πού χρειαζόταν νὰ σχολιάσει ἕνα ἐπίκαιρο φαινόμενο ἀπὸ ὀρθόδοξη ὀπτική. Ὑπῆρξε χριστιανὸς τῆς οἰκουμένης, ὁ ὁποῖος ἐνσάρκωνε τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ σύγχρονο δυτικὸ ἀτομοκεντρικὸ κοσμοεἶδωλο. Ἀποτέλεσε κεντρικὴ μορφή καὶ ὑπῆρξε ἴσως ὁ τελευταῖος τῆς περιφημῆς παρισινῆς θεολογικῆς σχολῆς, ὅπως αὐτὴ ἀναδείχθηκε γύρω ἀπὸ τὸ περίφημο ὀρθόδοξο θεολογικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Παρισιοῦ «Ἅγιος Σέργιος», ὅπου καὶ δίδαξε γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα, συγκριτικὴ καὶ ἠθικὴ θεολογία. Ἐξέδιδε ὡς διευθυντὴς τὸ γαλλικὸ ὀρθόδοξο περιοδικὸ «Contacts», μὴ ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρηση γιὰ τὴν Ὀρθόδοξη παρουσία στὴν καρδιά τῆς

Εὐρώπης. Πρόκειται γιὰ ἕναν «ποιητικὸ» θεολόγο, ὁ ὁποῖος προσπάθησε νὰ ἐκφράσει τὸν ἀποκαλυπτικὸ λόγο τῆς χριστιανικῆς πίστεως σὲ διάλογο μὲ τὴ σύγχρονη διάνοηση, παρουσιάζοντας τὴν Ὀρθοδοξία ὡς μιὰ ζῶσα πρόταση πέραν τοῦ στεῖρου ὁμολογιακοῦ πνεύματος. Συνδέθηκε μὲ πολλὲς μεγάλες οἰκουμενικὲς προσωπικότητες τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως μὲ τὸν μπροπολίτη Ὅρους Λιβάνου Γεώργιο Χόντζ, τὸν μακαριστὸ Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην Ἀθηνάγορα, τὸν νῦν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην Βαρθολομαῖο, τὸν μακαριστὸ Πάπα Ἰωάννη Παῦλο τὸν Β΄ κ.ἄ. Διαμόρφωσε μὲ πολὺ ζῆλο καὶ ἀγῶνα τὶς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις, προκειμένου νὰ μπορέσει νὰ ἐκφραστεῖ ἡ ὀρθόδοξη πίστις στὴ γαλλικὴ γλῶσσα. Ἡ κηδεία του ἔγινε στὸ θεολογικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ «Ἁγίου Σεργίου» στὶς 20 τοῦ τρέχοντος μηνός. Ἐχει συγγράφει πλῆθος αὐτοτελῶν βιβλίων (πάνω ἀπὸ 30 βιβλία), ἄρθρα στὴ μεγάλη γαλλικὴ ἐγκυκλοπαίδεια «Universalis» καὶ ἄλλοῦ. Μερικὰ ἀπὸ τὰ βασικὰ του ἔργα εἶναι: *Transfigurer le temps. Notes sur le temps à la lumière de la tradition orthodoxe*, 1959, *Byzance et le christianisme*, 1964, *L'essor du christianisme oriental*, 1965, *Dialogue avec le Patriarche Athénagoras*, 1969, *Questions sur l'homme*, 1972, *L'esprit de Soljénitsyne*, 1974, *L'Autre Soleil. Autobiographie spirituelle*, 1975, *La révolte de l'esprit*, 1979, *Sources: Les mystiques chrétiens des origines*, 1984 (réédition, 2008), *Le chant des larmes. Essai sur le repentir, suivi de la traduction du poème sur le repentir par*

Saint André de Crète, 1982, *Les visionnaires. Essai sur le dépassement du nihilisme*, 1986, *Un respect tête, islam et christianisme* (avec Mohamed Talbi), 1989, *Orient-Occident: Deux passeurs, Vladimir Lossky et Paul Evdokimov*, 1989, *Berdiaev: un philosophe russe en France*, 1991, *Taizé, un sens à la vie*, 1997, *Anachroniques*, 1990, *Trois prières. Le Notre Père, la prière au Saint-Esprit, la prière de Saint Ephrem*, 1993, *Corps de mort et corps de gloire. Petite introduction à une théopoétique du corps*, 1995, *Sillons de Lumière*, 1990, *L'Église Orthodoxe*, 1991, *Notre Père*, 1995, *Rome autrement. Un point de vue orthodoxe sur la papauté*, 1996, *La vérité vous rendra libre: Entretiens avec le patriarche cuménique Bartholomée Ier*, 1996, *Le Chemin de Croix à Rome*, 1998, *Christ est ressuscité*, 2000, *Mémoire d'espérances, Entretiens avec Jean-Claude Noyer*, 2003, *Déracine Toi et Plante Toi Dans la Mer*, 2004, *Espace infini de liberté: Le Saint-Esprit et Marie Théotokos*, 2005. Πολλά ἀπὸ τὰ ἔργα του ἔχουν ἐκδοθεῖ στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα. Στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχουν μεταφραστεῖ τὰ ἑξῆς: *Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία*, 2007, *Οἱ καιροὶ ποὺ καλοῦν τὴν Ἐκκλησία*, 2004, *Ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς, Διάλογοι μετὸν Πατριάρχη Βαρθολομαῖο*, 1997, *Βυζάντιο καὶ Χριστιανισμός*, 1985, *Τὸ πνεῦμα τοῦ Σολζενίτσιν*, κ.κ., *Ἡ θεολογία μετὰ τὸν «θάνατο τοῦ Θεοῦ»*, 1973.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2009: Μόσχα, ἐκλογή νέου Πατριάρχη Μόσχας καὶ πασῶν τῶν Ρωσιῶν

Στὶς 27 Ἰανουαρίου ἐξελέγη μὲ μυστικὴ ψηφοφορία ἀπὸ ἐκλεκτορικὸ σῶμα (ἀποτελούμενο ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους καὶ

λαϊκοὺς καὶ κληρικοὺς ἀντιπροσώπους) Ἰβος Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας ὁ μητροπολίτης Σμόλενκ καὶ Καλίνινγκραντ κ. Κύριλλος μετὰ τὴν ἐκδημία τοῦ Ἀλεξίου Β΄ τὸ Δεκέμβριο τοῦ περασμένου ἔτους. Ὁ νέος Πατριάρχης Μόσχας γεννήθηκε τὸ 1946 στὴν Ἁγία Πετρούπολη, ὅπου καὶ ἔλαβε τὴν ἐγκύκλια καὶ ἀκαδημαϊκὴ ἐκπαίδευση (1960-1970). Τὸ 1969 ἐκάφη μοναχὸς καὶ τὸ ἴδιο ἔτος διάκονος καὶ πρεσβύτερος. Δίδαξε Δογματικὴ στὴ θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς γενέτειράς του, ἐνῶ ὡς ἀρχιμανδρίτης διορίστηκε ἀντιπρόσωπος τῆς Μόσχας στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐφημέριος στὴν ἐκεῖ ρωσικὴ ἐνορία (1971-1972). Τὸ 1989 ἐκλέκτηκε Μητροπολίτης Σμόλενκ καὶ Καλίνινγκραντ, ἐνῶ τὴν ἴδια χρονιά διορίσθηκε πρόεδρος τοῦ τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας καὶ μόνιμο μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Μετὰ τὴν κοίμηση τοῦ Ἀλεξίου Β΄ ἐκτελοῦσε χρέη τοποτηρητῆ στὸν πατριαρχικὸ θρόνο.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα, ἐκδηλώσεις στὴ μνήμη τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου

Μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα γιορτάστηκε καὶ φέτος στὶς 6 Φεβρουαρίου ἡ μνήμη τοῦ προστάτη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἱεροῦ Φωτίου. Τὸ πρωὶ τελέστηκε στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης, ὁ ὁρθρος καὶ ἡ Θεία Λειτουργία, ἱερουργῶντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου μὲ τὴν παρουσία πολλῶν συνοδικῶν μητροπολιτῶν, κλήρου καὶ λαοῦ. Στὴ συνέχεια ἔγινε στὸ Διορθόδοξο Κέντρο Πεντέλης ἡ καθιε-

ρωμένη σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μὲ τοὺς καθηγητῆς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Μετὰ ἀπὸ ἐναρκτήρια ἀναφορὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅπου τονίστηκε ἡ σπουδαιότητα τῆς διασύνδεσης τῆς ἐορτῆς μὲ τὴν παράδοση τῶν συσκέψεων μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν πανεπιστημιακῶν καθηγητῶν, ὁ καθηγητῆς καὶ πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Χρῆστος Οἰκονόμου ἐξεφώνησε τὴν κεντρικὴ ὁμιλία τῆς ἐορτῆς μὲ θέμα: «Ὁ Μέγας Φῶτιος ὡς Ἑρμηνευτῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης». Στὴ συνέχεια ἀρκετοὶ καθηγητῆς καὶ ἐπίσκοποι ἔλαβαν τὸ λόγο, ἐπεκτείνοντας τὴ συζήτηση καὶ τὸν διάλογο στὸ πλαίσιο τῆς κεντρικῆς ὁμιλίας. Τέλος, ὁ κεντρικὸς ὁμιλητῆς ἀπάτησε στὶς σχετικὲς ἐρωτήσεις.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009: Ἀθήνα, ἀπεβίωσε ὁ καθηγητῆς Σάββας Ἀγουρίδης

Στὶς 15 Φεβρουαρίου ἀπεβίωσε ὁ Σάββας Ἀγουρίδης καθηγητῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης στὶς Θεολογικὲς Σχολὲς τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ «Θεολογία» δημοσιεύει δύο κείμενα ἀφιερωμένα στὴ μνήμη τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ θεολόγου καὶ μέντορα τῶν βιβλικῶν σπουδῶν στὴν Ἑλλάδα. Τὸ πρῶτο εἶναι τοῦ ὁμοτίμου καθηγητῆ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Ἰωάννη Καραβιδόπουλου καὶ τὸ δεύτερο τοῦ καθηγητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντῆ τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μάριου Μπέγζου.

ΜΝΗΜΗ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
ΣΑΒΒΑ ΑΓΟΥΡΙΔΗ (1921-2009)

Θεολογία καὶ κοινωνία σὲ διάλογο

Μία μεγάλη καὶ πρωτοποριακὴ μορφή τῆς Νεοελληνικῆς θεολογικῆς σκέψης, ἕνας δάσκαλος στὸν ὁποῖον μαθήτευσαν πολλοὶ σήμερα καθηγητῆς τῶν δύο Πανεπιστημίων τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ τῆς Μέσης Ἑκπαίδευσης, ἔφυγε ἀπὸ ἀνάμεσά μας στὶς 15 Φεβρουαρίου αὐτοῦ τοῦ ἔτους. Μπορεῖ νὰ εἶναι νωπὸς ὁ πόνος καὶ πολὺ κοντινὸς ὁ χρόνος τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ἀλλὰ ἡ πολυετής (ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '50 μέχρι σήμερα) καὶ πολὺπλευρῆ δραστηριότητά του μᾶς ἐπιτρέπει μίαν σύντομη ἀποτίμηση τοῦ ἔργου του, πέρα ἀπὸ συναισθηματισμούς.

Ὁ Καθηγητῆς Σάββας Ἀγουρίδης ἦταν ὁ ἐπιστήμων ποὺ ἀνοίξε νέους δρόμους στὴν ἐρμηνεία τῶν Βιβλικῶν κειμένων ἐφαρμόζοντας τὶς νέες ἐρμηνευτικὲς μεθόδους ποὺ δεσπάζουν στὸ διεθνὲς ἐπιστημονικὸ στερέωμα, μὴ παραβλέποντας παράλληλα καὶ τὴν παραδοσιακὴ ἐρμηνεία τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ νέες μέθοδοι, ὅπως π.χ. ἡ ἱστορικο-κριτικὴ, δὲν μάχονται τὴν πίστη –τόνιζε– ἀλλὰ τὴν ἐνισχύουν καὶ τὴν κατοχυρώνουν.

Μὲ τὰ μαθήματά του καὶ τὶς συγγραφές του ἔφερε μίαν νέα πνοὴ στὰ λιμνάζοντα ὕδατα τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ὑπογραμμίζοντας ὅτι ὁ βιβλικὸς λόγος ποὺ μὲ ζωντάνια καὶ πάθος ὡς δάσκαλος ἀνέλυε δὲν ἀναφέρεται μόνον στὸ παρελθὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἱστορίας, οὔτε προαναγγέλλει ἀπλῶς τὸ ἐλπιζόμενον μέλλον, ἀλλὰ κάνει μίαν βαθιὰ τομὴ στὸ παρόν. Ἔτσι, διακρύπτει πὼς τὰ Ἔσχατα ἔχουν ἦδη ἀρχίσει μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δυναμικὴ αὐτὴ σύλληψη

της Έσχατολογίας, με άλλα λόγια ή μετατόπισή της από τελευταίο κεφάλαιο της Δογματικής σε πρώτο κεφάλαιο της Βιβλικής Έρμηνευτικής, αποτελεί μία από τις «καινές διδαχές» που κατά την άκαδ. χρονιά 1956-57 ο πρωτοδιορισμένος τότε καθηγητής Σάββας Άγουρίδης παρουσίαζε με ζωηρό και έλκυστικό τρόπο στους φοιτητές της Θεολογικής Σχολής (ανάμεσα στους οποίους και ο γράφων) που κατέκλυζαν κυριολεκτικά το κεντρικό άμφιθέατρο του παλαιού κτιρίου του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (σήμερα Φιλοσοφικής Σχολής).

Πρόκειται για μία προσωπική γλυκιά ανάμνηση, όπως αντιλαμβάνεται ο αναγνώστης, και παράλληλα ανάμνηση μιας βιβλικής έρμηνείας που είχε αποφασιστικό χαρακτήρα για πολλούς τότε φοιτητές και σήμερα Καθηγητές των δύο Πανεπιστημίων της χώρας. Ήταν μία έντυπωσιακή έρμηνεία που άγκάλιαζε όλοπλευρα το βιβλικό κείμενο, πλαισιωμένη με Ντοστογιέφσκι, Τολστόϊ, παλαιούς και νεότερους έρμηνευτές, και που έφτανε σε ζωτικά προβλήματα της εποχής μας.

Ο 35χρονος, τότε, πρωτοδιορισμένος καθηγητής, που κέρδισε άμέσως το σεβασμό αλλά και την αγάπη των φοιτητών του, γεννήθηκε στην Άθήνα το 1921, σπούδασε στη Θεολογική Σχολή Άθηνών και μετεκπαιδεύτηκε στο University of Duke των Η.Π.Α. (1947-1950) απ' όπου πήρε το διδακτορικό δίπλωμα Ph.D. Άνακηρύχτηκε κατόπιν διδάκτωρ στη Θεολογική Σχολή Άθηνών το 1954 και ύφηγητής το 1956, ενώ το ίδιο έτος άρχισε ή σταδιοδρομία του στη Θεολογική Σχολή του Άριστοτελείου Πανεπι-

στημίου με την έκλογή του στην Έδρα της Εισαγωγής και Έρμηνείας της Καινής Διαθήκης την οποία ύπηρετησε ως το έτος 1968, όποτε έξελέγη τακτικός καθηγητής στην Άθήνα, όπου και πρόσφερε τις ύπηρεσίες του ως το έτος της παραίτησής του, το 1985. Άλλά και μετά την αποχώρηση από την ενεργό πανεπιστημιακή ύπηρεσία δέν άνέκοψε ούτε τη συγγραφική παραγωγή, ούτε την ποικίλη του προσφορά.

Είναι χαρακτηριστικός ό τίτλος μιας από τις πολλές συλλογές μελετών του: «Θεολογία και κοινωνία σε διάλογο». Η κοινωνική δικαιοσύνη βρίσκεται πάντοτε στο έπίκεντρο των ένδιαφερόντων του. Τά κείμενα της Κ.Δ. που κατ' έξοχήν αγάπησε και μελέτησε ό καθηγητής Σ. Άγουρίδης είναι τά Ίωάννεια έργα (Ευαγγέλιο Ίωάννη, Άποκάλυψη, Καθολικές Έπιστολές), που έχουν ιδιαίτερη θέση στην Όρθόδοξη Έκκλησία και θεολογία.

Θά ήταν παράλειψη αν δέν άνέφερα ότι από το 1971 επί 30 συναπτά έτη έξέδιδε το ειδικό περιοδικό «Δελτίο Βιβλικών Μελετών» με συμμετοχή Έλλήνων και ξένων έπιστημόνων και με πλούσια άρθρογραφία σχεδόν σε κάθε τεύχος του ίδιου του έκδοτή.

Μέσα στις βασικές συγγραφικές δραστηριότητες του άξέχαστου δασκάλου άνήκει και το έκτεταμένο μεταφραστικό του έργο. Άρχίζει (άξιολογικά και όχι χρονολογικά) από τη μετάφραση της Καινής Διαθήκης στη δημοτική (έκδοση της Έλληνικής Βιβλικής Έταιρίας, 1985) σε συνεργασία με συναδέλφους και μαθητές του των Πανεπιστημίων Άθηνas και Θεσσαλονίκης (τους Γ. Γαλίτη, Ί. Καραβιδόπουλο, Ί. Γαλάνη, Π.

Βασιλειάδη και τὸν ἀξέχαστο Β. Στογιάννο) – μιὰ μετάφραση πὸ ἀναταράζει τὰ ὕδατα, προξενεῖ γόνιμο διάλογο, φέρονε τὸ βιβλικὸ λόγο μὲ μιὰ γλωσσικὰ πιο προσιτὴ μορφή στὸ σύγχρονο Ἑλληνα, ἰδίως στὴ νέα γενιὰ καὶ ξανακυκλοφορεῖ σὲ β' ἔκδοση ἀναθεωρημένη τὸ 1989. Τὸ μεταφραστικὸ τοῦ ἔργο ὁμως ἐκτείνεται καὶ σὲ μιὰ σειρὰ ἀξιόλογων συγγραμμάτων ξένων θεολόγων, Ὁρθόδοξων καὶ ἑτεροδόξων, τὴ μετάφραση τῶν ὁποίων εἴτε ἐκπονοῦσε αὐτοπροσώπως, εἴτε προωθοῦσε ὡς Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος «Ἔρτος Ζωῆς».

Ἡ ἐκπόνηση καὶ ἡ προώθηση μεταφράσεων ὀφείλονταν στὴν πεποίθησή του ὅτι ὁ ἐπαρχιωτισμὸς καὶ ὁ ἀπομονωτισμὸς δὲν συντελοῦν στὴν ἔρευνα ἀλλ' ἢ ἐπαφὴ μὲ τὴ διεθνή ἐπιστήμη, ἢ γνωριμία μὲ αὐτὴν καὶ κυρίως ὁ δημιουργικὸς διάλογος μὲ αὐτὴν, διάλογος κατὰ τὸν ὁποῖον παίρνει καὶ δίνει ὁ Ὁρθόδοξος ἑρμηνευτὴς σὲ μιὰ προσπάθεια διαρκοῦς ἀνανέωσής του μὲ βάση τὴν πιστότητα στὴν παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας πὸ δὲν εὐνοεῖ τὸν ἄγονο συντηρητισμὸ ἀλλὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν προσφορά.

Πιστεύοντας ὅτι ἡ θεολογία γενικότερα καὶ ἡ ἑρμηνεία τῶν Γραφῶν εἰδικότερα δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦν κλειστὸ χῶρο πὸ ὀρίζεται ἀπὸ τὰ πανεπιστημιακὰ πλαίσια αἰθουσῶν διδασκαλίας καὶ βιβλιοθηκῶν παρουσίασε ἑρμηνευτικὰ θέματα ἀλλὰ καὶ γενικότερα ἐπικαιρα θρησκευτικὰ, ἐκκλησιαστικά, οἰκουμενικά κ.ἄ. προβλήματα ἀπὸ σὴλες ἑφημερίδων, περιοδικῶν, ἀπὸ τὴν τηλεόραση, ἀπὸ βήματα διαφόρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ ἑξωτερικοῦ.

* * *

Ὁ Καθηγητὴς Σ. Ἀγουρίδης μὲ τὴν χρῆση σύγχρονων ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἔρευνας καὶ τὴν ἀξιοποίηση σύγχρονων ἑρμηνευτικῶν ρευμάτων, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἔξαρση τῆς ἀνανεωτικῆς ἀνάγκης ἔδωσε μιὰ σημαντικὴ ὥθηση στὶς Καινοδιαθηκικὲς σπουδὲς στὸν τόπο μας, κινητοποίησε δημιουργικὰ τὴ σκέψη ὄχι μόνον τῶν ἑρμηνευτῶν ἀλλὰ τῶν θεολόγων γενικότερα ἐπὶ συγχρόνων καυτῶν θεμάτων, προκάλεσε γόνιμες ἀντιδράσεις καὶ κέρδισε δίκαια μιὰ ζηλευτὴ θέση στὶς συνειδήσεις μας καὶ στὶς καρδιές μας.

Ποιά εἶναι ἡ παρακαταθήκη πὸ ἀφήνει στοὺς θεολόγους τῆς ἐποχῆς μας;

1. Δὲν ὑπάρχει τίποτε πὸ νὰ ἐμποδίζει τὴν ἔρευνα γιὰ τὴν ἀνέυρεση τῆς ἐπιστημονικῆς ἀλήθειας. Κι ὅταν αὐτὴ βρῆσκειται πρέπει νὰ λέγεται ἀνεξαρτήτως προσωπικοῦ κόστους, τὸ ὁποῖο ὁ ἴδιος ποτὲ δὲν ὑπολόγισε.

2. Ἡ θεολογία δὲν πρέπει νὰ ἀσκεῖται στὸν κλειστὸ χῶρο τοῦ Πανεπιστημίου ἢ τῶν σχολείων γενικότερα. Πρέπει νὰ ἀναφέρεται στὰ προβλήματα τῆς κοινωνίας, τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ στὸ ἐκάστοτε πολιτιστικὸ γίνεσθαι.

3. Ἡ διεπιστημονικὴ συνεργασία εἶναι σήμερα περισσότερο ἀπὸ ἀπαραίτητη.

Ἰωάννης Καραβιδόπουλος,
Ὁμ. Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς
Α.Π.Θ.

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ:
Ἐνας ριζοσπάστης θεολόγος

Ὁ ἀρχαιότερος πανεπιστημιακὸς θεολόγος τῆς Ἑλλάδας, ὁ γνωστότερος στὴν κοινὴ γνώμη τοῦ τόπου μας καὶ ὁ δημοφιλέστερος γιὰ τὴν κοινωνικὴ του εὐαισθησία λόγιος πιστὸς στὴν χώρα μας

ὕπῃρξε ὁ Σάββας Ἀγουρίδης πού μας «ἄφησε» τὴν 15η Φεβρουαρίου 2009. Γεννημένος στὴν Ἀθήνα τὴν 29η Νοεμβρίου 1921 σπούδασε θεολογία στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν (1938-1943), μετεκπαιδεύθηκε στὴς Η.Π.Α. (1947-1950), ὅπου ἀπόκτησε διδακτορικό δίπλωμα (1950) στὸ Duke University τῆς Βόρειας Καρολίνας, καὶ ὀλοκλήρωσε τὴν ἐξειδίκευσή του στὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ τὴν διατριβή του γιὰ διδακτορία (1954) καὶ γιὰ ὑφηγεσία (1955) στὴν Ἀθήνα. Σταδιοδρομοῦσε ὡς καθηγητὴς πανεπιστημίου τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀρχικὰ στὴν Θεσσαλονίκη (1955-1968) καὶ τελικὰ στὴν Ἀθήνα (1968-1985), διετέλεσε ὑπηρεσιακὸς Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν («Πρυτανεύων») τὸ 1983 ὡς ὁ ἀρχαιότερος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ πρῶτος Πρόεδρος τοῦ νεοϊδρυθένου τότε Τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν σύμφωνα μὲ τὸν ἰσχύοντα νόμο-πλαῖσιο 1268/1982.

Παράλληλα μὲ τὴν ἀκαδημαϊκὴ σταδιοδρομία του ἀνέπτυξε συνεχὴ καὶ συνεπὴ κοινωνικὴ δραστηριότητα ἀρχικὰ ὡς κοινωνικὸς λειτουργὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν στὸ Τμήμα Ἐκδόσεως Ταυτοτήτων γιὰ τοὺς διωκομένους ἑλληνοβραβίους συμπολίτες μας κατὰ τὴν Κατοχή, μετέπειτα κατὰ τὴν ἐμφυλιοπολεμικὴ περίοδο στὴν Διεθνή Κοινωνικὴ Ὑπηρεσία ὡς ἀρμόδιος γιὰ τὴν διανομὴ ἀμερικανικῆς βοήθειας σὲ Ἑλλήνες πρόσφυγες τῆς Ρουμανίας σὲ συνεργασία μὲ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν καθὼς ἐπίσης ὡς συνεργάτης τῆς ΧΑΝ Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Δάσκαλος ἀπὸ γεννησιμίου του εἶχε τὸ ταλάντο νὰ ἐμπνέει τὴν νεολαία καὶ νὰ

διαλέγεται μὲ τὴν διανόηση, γι' αὐτὸ πρωτοστάτησε στὴ διοργάνωση σειράς σεμιναρίων νέων θεολόγων πού κατέληγαν στὸ ἐτήσιο θερινὸ συνέδριο σὲ διαφορετικὰ σημεῖα τῆς χώρας μας καὶ τὴν συνακόλουθη ἔκδοση τῶν πρακτικῶν (1966-1973).

Ἀκάματος ἐρευνητὴς κατάφερε νὰ ἀναδείξει κυριολεκτικὰ μίαν ὀλοκλήρη γενιὰ ἐρμηνευτῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴν Ἑλλάδα στελεχώνοντας πανεπιστημιακὲς θεολογικὲς σχολὲς καὶ ἱερατικὰ σχολεῖα. Ὁ Σάββας Ἀγουρίδης ἦταν ὁ μέντορας τῶν βιβλικῶν σπουδῶν στὸν τόπο μας, γεγονός πού ὑπῆρξε πρωτοφανὲς στὴν χώρα μας, ἀφοῦ μάλιστα τόνιζε τὸν ἱστορικὸ χαρακτήρα καὶ τὴν κοινωνικὴ σημασία τῆς Βίβλου γιὰ τὴν Ἐκκλησία σὲ ρητὴ ἀντίθεση μὲ μυστικίζουσες καὶ ψευδοποπυλαϊκὲς τάσεις στὴν μεταπολιτευτικὰ ἀνερχόμενη «νεορθοδοξία» μὲ τὸ νεοσυντηρητικὸ προσωπεῖο τοῦ ἐθνικισμοῦ.

Ὡς συγγραφέας ὁ Σάββας Ἀγουρίδης κληροδότησε σὲ ὅλους μας ἔργο σοβαρὸ καὶ στιβαρὸ τόσο μὲ τὰ πολυσέλιδα ἐπιστημονικὰ βιβλία του πού ἀνέρχονται σὲ τριάντα (30) μονογραφίες καὶ ἀνθολόγια δοκιμῶν καθὼς ἐπίσης μὲ τὴν ἀρθρογραφία του σὲ καθημερινὲς ἐφημερίδες περιοπῆς, ὅπως ἐπίσης σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ διεθνοῦς κύρους, πανεπιστημιακὲς ἐπετηρίδες καὶ πρακτικὰ συνέδριων πού ὑπερβαίνουν τὰ διακόσια (200) δημοσιεύματα. Ἡ θεματικὴ του ἀφειρηγιάζεται στὴν Βίβλο (*Ἑπόμνημα στὴς Ἐπιστολὲς τοῦ Ἰωάννη* 1973, *Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη* 1978/1990, *Ἑρμηνευτικὴ τῶν Ἱερῶν Κειμένων* 1979, *Ἱστορία τῶν Χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης* 1980, *Τὰ Ἀπόκρυφα τῆς Παλαιᾶς*

Διαθήκης 1985, *Τὰ Χειρόγραφα τῆς Νεκρῆς Θάλασσης* 1988, *Τὰ Κοπτικά Κείμενα τοῦ Νάγκ Χαμαντί σὴν Αἴγυπτο* 1989 κ.ά.) καὶ ἐξακτινώνεται σὴν σύγχρονη κοινωνικὴ ἐπικαιρότητα τῆς θεολογίας (*Ἡ σύγχρονη χριστιανικὴ σκέψη σὴν Ἀμερικὴ* 1952, *Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς* 1958, *Ὁ Κοινωνικὸς Χαρακτήρας τῆς Ὁρθοδοξίας* 1962, *Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν* 1965, *Ἀπὸ τῆ Φάτνη στοῦ Μνημεῖο τὸ κενὸ – Ἐκλαϊκευμένη Θεολογία* 1973/1978, *Ἡ Ἐρησκεία τῶν Σημερινῶν Ἑλλήνων* 1983, *Ὁράματα καὶ Πράγματα* 1991 κ.ά.).

Ἀποκορύφωμα τοῦ ἔργου ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ Σάββα Ἀγουρίδου ἦταν ἡ ἐκπόνηση μιᾶς καινούργιας μετάφρασης τῆς Καινῆς Διαθήκης σὴν ὀμιλούμενη νεοελληνικὴ (δημοτικὴ) γλῶσσα μὲ βάση τοὺς κανόνες τῆς σύγχρονης μεταφραστικῆς ἐπιστήμης πού ἐπιτεύχθηκε σὴν μεταπολιτευτικὴ περίοδο καὶ συνάντησε λυσσαλέες ἀντιδράσεις ἀπὸ τὸν συντηρητισμὸ ἠρησκευτικῶν καὶ νεορθόδοξων παραγόντων. Ἀρχικὰ ἐπιχειρήθηκε ἀπὸ μεταφραστικὴ ὁμάδα ἕξη πανεπιστημιακῶν ἐρμηνευτῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Βιβλικῆς Ἐταιρείας τὸ 1985 καὶ σὴ συνέχεια ἀναθεωρήθηκε χωρὶς τὴν συμμετοχὴ τοῦ Ἀγουρίδου τὸ 1989 γιὰ νὰ ἀμβλυνθοῦν οἱ ἐπίσημες ἀντιδράσεις, γεγονός πού πίκρανε τὸν πρωτεργάτη κι ἐμπνευστὴ τοῦ ἔργου ἀείμνηστο σήμερα πὰ δάσκαλο.

Δύο ρηξικέλευθες πρωτοβουλίες του ἦταν μία συνεδριακὴ καὶ μία ἄλλη ἐκδοτικὴ. Ἡ διοργάνωση τοῦ Β' Διεθνoῦς Συνεδρίου Ὁρθόδοξης Θεολογίας τὸ 1976 σὴν Μονὴ Πεντέλης ἦταν ἔργο τοῦ χαλκέντερου Ἀγουρίδου. Τὸ γεγονός ἐνέχει ἰδιάζουσα σημασία ὄχι μόνο γιὰ τὴν

ἀντιπροσωπευτικότητα τῶν θέσεων ὀρθόδοξων θεολόγων παγκοσμίως ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ὅτι τὸ Α' Διεθνὸς Συνέδριο εἶχε συγκληθεῖ τὸ 1936, δηλαδὴ σαράντα ὀλόκληρα χρόνια πρὶν, καὶ γιὰ πρώτη φορὰ στὰ μεταπολεμικὰ χρόνια γινόταν ἀπὴν πραγματικότητα ἡ σύγκληση ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὀλόκληρης τῆς ὀρθόδοξης θεολογικῆς διανοήσεως, κι αὐτὸ χάριν τὸν καθηγητὴ Σάββα Ἀγουρίδου. Ἡ ἐκδοτικὴ του πρωτοβουλία περιελάμβανε τὴν νεοελληνικὴ μετάφραση ἐπιλεκτῶν βιβλίων ὀρθόδοξης καὶ ἑτερόδοξης θεολογίας ἐπιλεγμένων ἀπὸ τὴν θεολογικὴ ὀξυδέρκεια τοῦ ἀλψμόνητου δάσκαλου καθὼς ἐπίσης τὴν κυκλοφορία τοῦ μοναδικoῦ στα ἑλληνικὰ χρονικὰ ἐξειδικευμένου περιοδικoῦ σὴν ἐπιστημονικὴ ἐρμηνεία τῆς Βίβλου («Δελτίο Βιβλικῶν Μελετῶν») ἀπὸ τὸ 1971.

Δυσσαρεστημένος ἐγκατέλειψε ὁ ρηξικέλευθος αὐτὸς θεολόγος τὸ ἐκδοτικὸ του ἐγχείρημα πού ἐξειράπη σὲ ἀτραποὺς ἀνεπιθύμητους γιὰ τὸν ὀραματιστὴ ἰδρυτὴ του. Ἀπογοητευμένος ἀπὸ τίς ἀκαρπες προσπάθειες καὶ τίς ἀναποτελεσματικὲς ἀποπειρὲς του γιὰ παρέμβαση στα ἐκκλησιαστικά, μεταφραστικά καὶ ἐκδοτικά δρώμενα ὁ Σάββας Ἀγουρίδου ἀποσύρθηκε ἀπὸ τὴν δημοσιότητα συνειδητὰ σὴν τελευταία δεκαετία τοῦ μακροχρονίου βίου του ἔχοντας τὸ θλιβερὸ «προνόμιο» νὰ ζεῖ τὸν θάνατο τῶν πνευματικῶν του γόνων. Ὁ ἰδρυτὴς τῆς λεγομένης «Σχολῆς Ἀγουρίδου» σὴν νεοελληνικὴ θεολογία δὲν εὐτύχησε νὰ δρέψει ὁ ἴδιος τοὺς καρποὺς πού μὲ κόπο ἔσπειρε γιὰ μιὸν αἰῶνα σὴν Ἑλλάδα.

Ὅποιος θελήσει νὰ δεῖ μὲ τὰ μάτια του τὴν πεμπουσία τῆς σκέψεως τοῦ Σάβ-

βα Ἄγουρίδην ἀρκεῖ νὰ ἐγκύψει στὸ ἀνθολόγιο δοκιμίων του «Ὅράματα καὶ Πράγματα» (1991) ποὺ συμπυκνώνουν τὸν πόνο τοῦ ἐβδομηντάχρονου τότε στοχαστῆ μὲ τὰ πενήντα χρόνια συγγραφῶν. Ὁ τίτλος ἀντιπολιτεύεται θεολογικὰ τὰ τότε εὐπώλητα ἀπὸ τὴν ἐγχώρια νεορθοδοξία «Ὅράματα καὶ Θαύματα» τοῦ Μακρυγιάννη ποὺ ἡ ψευδοθεολογοῦσα ἀγορὰ διαστρέβλωνε σὲ «βίβλο τοῦ νεοσυντηρητισμοῦ» στὸν τόπο μας. Ἀντὶ γὰρ ἐθνικιστικὰ ὁράματα καὶ μυστικιστικὰ θαύματα ὁ Ἄγουρίδης ἀπαιτοῦσε ἐσχατολογικὰ ὁράματα καὶ βιβλικὰ πράγματα, δηλαδὴ κοινωνικὰ δρώμενα θεολογικῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ ἱστορικὰ σαρκώματα ἐκκλησιαστικῆς συνέπειας, ὅπως ἄλλωστε τονίζαμε τότε σὲ ἐπίμαχα βιβλία μας (Μ. Μπέγζου, *Τὸ Μέλλον τοῦ Παρελθόντος*, 1993 καὶ: *Ὁρθοδοξία ἢ Μισαλλοδοξία*, 1996).

Τελικὰ ὁ Ἄγουρίδης δικαιώθηκε μὲ τὴν στροφὴ ποὺ σημειώνεται στὸν 21ο αἰῶνα ὅπως καταγράφεται σὲ βιβλία τοῦ Στέλιου Ράμφου σὰν «Τὸ Χρονικὸ Ἐνὸς Καινούργιου Χρόνου» (1999), «Ὁ Καμὸς τοῦ Ἐνός» (2000) ἢ «Τὸ Μυ-

στικὸ τοῦ Ἰησοῦ» (2006) καθὼς ἐπίσης στὸ πόνημα τοῦ Χρήστου Γιανναρᾶ «Ἐνάντια στὴ Θρησκεία» (2006). Αὐτὰ τὰ μελετήματα προέρχονται ἀπὸ τὴν πένα τῶν ἠγυπτῶν τῆς νεορθοδοξίας στὴν Μεταπολίτευση, οἱ ὁποῖοι σήμερα πιά συνεντίζονται ἀνακαλύπτοντας καθυστερημένα καὶ πολὺ μετὰ τὸν Ἄγουρίδην ὅ,τι ὁ ριζοσπάτης αὐτὸς θεολόγος ἐπεσήμεναι εἴκοσι χρόνια πρωτότερα.

Κάλλιο ἀγὰρ παρὰ ποτέ! Ἄλλωστε τὰ στερνὰ τιμοῦν τὰ πρώτα... Εὐτύχημα εἶναι ὅτι ὁ ἀκάματος δάσκαλός μας Σάββας Ἄγουρίδης ἔζησε νὰ δεῖ δημοσιευμένα τέτοια βιβλία τῶν ἀντιρρησιῶν του ποὺ δικαιώνουν τὴν θεολογικὴ του σοφία, δηλαδὴ ὅτι ἡ ἱστορία καὶ ἡ κοινωνία εἶναι ὁ διπλὸς ὀρίζοντας τῆς Ἐκκλησίας ἐνάντια στὸν ὑπόρρητο ἀτομικισμὸ τοῦ δῆθεν «νεοσυχασμοῦ», ὅπως καταφαίνεται στὸν «Καμὸ τοῦ Ἐνός» καὶ τοῦ τάχα ἀναχωρητισμοῦ, ὅπως καταδελώνεται στὸ «Ἐνάντια στὴ Θρησκεία».

Μάριος Μπέγζος,
Καθηγητῆς Συγκριτικῆς
Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Στὴ σύνταξη τῶν «*Θεολογικῶν Χρονικῶν*» συνεργάσθηκαν ὁ Νίκος Ἀσπρούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ π. Φίλιππος Ζυμάρης, ὁ Βασίλειος Τζέρεπος, ἡ Dragica Tandić καὶ ὁ π. Δημήτριος Μπαθρέλλος.